

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

змістового модуля

«ЗАСОБИ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ПРОФЕСІЙНО-
ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ»

підготовки здобувачів другого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	01 Освіта/ Педагогіка
Спеціальність	014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)

2024 рік

Навчальна програма змістового модуля «Засоби театральної педагогіки в професійно-педагогічній діяльності вчителя технологій» підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології). Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2024. 9 с.

Розробник програми:

Зоря Олександр Миколайович, аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Навчальну програму змістового модуля «Засоби театральної педагогіки в професійно-педагогічній діяльності вчителя технологій» обговорено і схвалено на засіданні кафедри теорії та методики технологічної освіти

Протокол засідання кафедри № 12 від 27 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти

_____ Цина А.Ю.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Середня освіта (Трудове навчання та технології)»

_____Лариса ГРИЦЕНКО

Рецензент програми:

Козирод О. Г., доктор філософії, старший викладач кафедри мистецької та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

I. ВСТУП

Програма вивчення змістового модуля «Засоби театральної педагогіки в професійно-педагогічній діяльності вчителя технологій» укладена відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології).

Предметом вивчення змістового модуля є підготовка майбутнього вчителя до професійної діяльності учителів трудового навчання та технології в закладах загальної середньої освіти

Міждисциплінарні зв'язки: педагогіка, психологія, методика виховної робота, навчальна педагогічна практика, теорія і методика трудового навчання та технологій, основи педагогічної майстерності

Мета змістового модуля: навчити майбутніх учителів трудового навчання та технологій методологічним підходам, принципам, змісту професійно-педагогічної діяльності з використанням засобів театральної педагогіки.

Завдання змістового модуля: оволодіння студентами сутністю, особливостями, досвідом та педагогічними умовами, уміннями здійснення організаційно-методичного супроводу професійно-педагогічної діяльності учителів трудового навчання та технологій засобами театральної педагогіки.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

- ПРН-2. Знати теоретичні основи, форми, методи, засоби навчання та виховання особистості; закономірності розвитку і функціонування психічних явищ у вирішенні професійних завдань; об'єктивно оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці з метою самоосвіти та самовдосконалення;

- ПРН-6. Розвивати у здобувачів ключові та предметні компетентності з предметної спеціальності, формувати готовність до їх практичного застосування;

- ПРН-8. Знати та розуміти новітні методичні і педагогічні ідеї, підходи до навчально-виховного процесу в сучасних особистісно- зорієнтованих, розвивальних, креативних технологіях;

- ПРН-9. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням конкретної дидактичної ситуації, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання, застосовувати диференціацію навчання (Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Трудове навчання та технології)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за предметною спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології).

II. ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

На вивчення змістового модуля відводиться *60 годин /2 кредити ECTS*.

Вивчається навчальний модуль «Засоби театральної педагогіки в професійно-педагогічній діяльності вчителя технологій» у V семестрі на третьому курсі і завершується заліком в кінці семестру.

Передбачено питання курсу лекцій та проведення практичних занять, а під час самостійної роботи студенти повинні здійснювати теоретичну підготовку з відповідних тем лекційного курсу та готуються до захисту модульних контрольних робіт.

Змістові субмодулі та теми	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
ЗМІСТОВИЙ СУБМОДУЛЬ 1. Формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки як проблема педагогічної теорії і практики.				
Тема 1. Аналіз розробленості проблеми формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки у педагогічній науці.	2	2	5	1
Тема 2. Досвід формування акторських якостей майбутніх учителів.	2	2	5	1
Тема 3. Сутнісно-змістова характеристика формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки.	2	2	5	1
Разом за змістовим субмодулем 1	6	6	15	3
ЗМІСТОВИЙ СУБМОДУЛЬ 2. Організаційно-педагогічні аспекти формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки.				
Тема 1. Методика формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки.	2	2	5	1
Тема 2. Педагогічна модель формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки.	2	2	5	1
Тема 3. Організаційно-методичний супровід формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки	2	2	5	1
Разом за змістовим субмодулем 2	6	6	15	3
Всього годин	12	12	30	6

ІІІ. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СУБМОДУЛЯМИ І ТЕМАМИ

ЗМІСТОВИЙ СУБМОДУЛЬ 1. ФОРМУВАННЯ АКТОРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

Тема 1. Аналіз розробленості проблеми формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки у педагогічній науці

Формування акторських якостей майбутніх учителів як одна з важливих складових навчання педагогічній майстерності. Театральна педагогіка як засіб формування акторської техніки, вмінь і навичок впливати на людину. Питання формування акторських якостей здобувачів освіти засобами театральної педагогіки в наукових дослідженнях. Формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки як складова педагогічної майстерності.

Концептуальні підходи до використання елементів театральної педагогіки у професійно-педагогічній підготовці майбутніх учителів технологій. Концепція впливу непрямих довільних дій на неусвідомлювані механізми творчості через усвідомлене використання прийомів психотехніки І. Карпенка-Карого, М. Кропивницького, Л. Курбаса та П. Саксаганського. Концепція залучення елементів театральної творчості до педагогічної діяльності А. Макаренка. Концептуальні засади діяльнісно-вчинкової теорії особистості Г. Костюка та В. Роменця. Концепція поведінковою теорії особистості В. Skinner. Концепція використання індивідуальних якостей особистості здобувачів освіти в опануванні змістом навчальних дисциплін А. Maley і А. Duff.

Тема 2. Досвід формування акторських якостей майбутніх учителів

Дієві засоби удосконалення освітньої діяльності на засадах визначення аналогій в акторських та педагогічних діях у досвіді формування акторських якостей майбутніх учителів: індивідуальні особистісні якості педагога, взаємовідносини учасників освітнього процесу, здатність до створення уявних образів, заражати оточуючих людей своїми почуттями та переживаннями, використання принципів «паралельної дії», «системи перспективних ліній» та «закономірностей розвитку колективу», систематичних тренінгів із розвитку образно-почуттєвого мислення, контролю апаратом уваги вчителя.

Використання акторської діяльності, теорії театральної педагогіки, індивідуальних особистісних якостей студентів, засобів навчання руховій культурі для передачі свого досвіду, підвищення ефективності формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки.

Тема 3. Сутнісно-змістова характеристика формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки

Змістова характеристика та вивчення сутності формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки. Актор і акторське мистецтво. Концептуальні засади акторської діяльності. Складові поняття акторські якості, театральна педагогіка. Вимоги до сучасного актора. Сутність понятійного конструкту «формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки». Конкретизація необхідних та достатніх обсягів освітньо-професійної діяльності учасників освітнього процесу, необхідних для формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки.

ЗМІСТОВИЙ СУБМОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ АКТОРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Методика формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки.

Сутність методики формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки. Методи формування акторських якостей майбутніх учителів технологій за концептуальним підходом щодо непрямого впливу свідомих прийомів психотехніки на неусвідомлювані механізми творчості: виразна демонстрація педагогом різних почуттів відносно потенційно можливих дій учасників освітнього процесу, мовленнєві імпровізації, відновлення творчого самопочуття (короткочасні відпочинок, розслаблення та самонавіювання для відновлення втраченої енергії та сили). Акторські методи, за концептуальним підходом залучення в педагогічну діяльність засобів театральної творчості: володіння власним тілом (правильна постава, рух, жести), диханням та різними голосовими інтонаціями, участь педагогів у театралізованих діях та спілкуванні. Формування значущих особистісних якостей педагога за діяльнісно-вчинковою концепцією розвитку особистості методом кооперації освітньої діяльності в театралізаціях. Переведення обраних моделей педагогічної взаємодії і спілкування із плану внутрішнього у зовнішній за концепцією поведінкової теорії особистості методами психолого-педагогічних тренінгів та поетапної підготовки вчителя до уроку. Методи формування акторських якостей за концептуальними засадами використання індивідуальних якостей особистості здобувачів освіти в опануванні змістом навчальних дисциплін: відкрита режисура уроку; «подорожі машиною часу»; стильові імпровізації.

Тема 2. Педагогічна модель формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки

Побудова моделі формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки за концептуальними підходами та

принципами розвитку особистості. Визначення змістовим блоком моделі складу акторських якостей, переліку навчальних дисциплін та змісту начального модуля «Засоби театральної педагогіки в професійно-педагогічній діяльності вчителя технологій». Розкриття, за процесуальним блоком моделі, етапів, методів, організаційних форм і засобів навчання. Визначення, за оцінювально-результативним блоком освітніх досягнень здобувачів освіти за критеріями, показників та рівнями сформованості акторських якостей.

Тема 3. Організаційно-методичний супровід формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки.

Запровадження в освітню діяльність закладів вищої педагогічної освіти моделі формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки. Розробка авторського організаційно-методичного супроводу: програма навчального змістового модуля «Засоби театральної педагогіки в професійно-педагогічній діяльності вчителя технологій»; методичні рекомендації для вчителів «Формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки». Комплекс діагностичного інструментарію для учасників навчально-виховного процесу.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

Формами та методами контролю є: метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю, метод самоконтролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за 100-бальною шкалою	Форма семестрового контролю <i>залік</i>
	значення оцінки
90-100	зараховано
75-89	
60-74	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

VI. Інформаційні джерела для вивчення субмодуля

Основні:

1. Гордійчук О. Є. Основи сценічного та екранного мистецтва з методикою викладання : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. 208 с.
2. Дергач М. А. Формування особистості засобами театрального мистецтва: історія становлення педагогічної думки і практики : монографія. ДВНЗ “Запоріж. нац. ун-т”. Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2009. 408 с.
3. Зоря О. М. Формування акторських якостей майбутніх учителів технологій засобами театральної педагогіки : методичні рекомендації. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. 19 с.
4. Колісник Є. О. Формування в учнів 5–9 класів культурної компетентності засобами театральної педагогіки у процесі трудового навчання : дис. ... д-ра філософії : 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями); ПНПУ імені В. Г. Короленка. Полтава, 2024. 273 с..
5. Курбас Л. Березіль: із творчої спадщини / Упор. і прим. М. Лабінського, передм. Ю. Бобошка. Київ: Дніпро, 1988. 518 с.
6. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. Київ : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

Додаткові:

1. Колісник Є. О. Методика формування в учнів 5-9 класів культурної компетентності засобами театральної педагогіки у процесі трудового навчання: методичні рекомендації. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 24 с.
2. Макаренко А. С. Театр. *Педагогічна поема*. Київ: Рад. школа, 1977. 508 с.
3. Рижкова В. С. Театралізовані ігри. Київ : Основа, 2014. 121 с.
4. Словник театральних термінів з дисципліни «Майстерність актора» для закладів вищої освіти культури і мистецтв / Укладач С. В. Добровольська. Дніпро : ОКВНЗ «Дніпропетровський театральнo-художній коледж», 2019. 32 с.
5. Сорока О., Баранюк В. Особливості професійної підготовки майбутніх акторів засобами психофізичного тренінгу. *Молодь і ринок*. 2024. № 1(221). С. 42–47.
6. Театральна діяльність як умова розвитку творчої особистості. *Технології соціально-педагогічної роботи*: навч. посіб. / За заг. ред. А. Й. Капської; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Укр. держ. центр соц. служб для молоді. Київ: [б. в.], 2000. С. 319–335.

Інформаційні ресурси:

1. Гебрич Р. М. Формування художньо-естетичної компетенції у дітей через використання театральної педагогіки. URL: <https://naurok.com.ua/formuvannya-hudozhno-estetichno-kompetenci-u-ditey-cherez-vikoristannya-teatralno-pedagogiki-127228.html> (дата звернення: 25.12.2023).

2. Закон України «Про вищу освіту». Зі змінами та доповненнями. 2014. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 18.12.2023).

3. Зоря О. М. Методика використання сценічних прийомів у педагогічній діяльності вчителя технологій. *Розвиток гуманістичних ідей у неперервній освіті: від Григорія Сковороди до сучасного педагога-новатора* : електрон. наук. колект. монографія / за заг. та наук. ред. д-ра пед. наук Н. І. Білик; редколегія: В. В. Зелюк, М. О. Кириченко, В. В. Пилипенко, З. В. Рябова та ін. Полтава; Київ : ПАНО ім. М. В. Остроградського, 2023. С. 461–476.

4. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczyia.pdf> (дата звернення: 12.11.2023).

5. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затв. Наказом № 1225 Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 року. URL: <https://mon.gov.ua/news/informatsiine-povidomlennia> (дата звернення: 22.10.2024).

6. Серeda Н. В. Елементи театральної педагогіки у формуванні педагогічної майстерності. URL : https://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/Tipuss/2011_2/Sereda.pdf (дата звернення: 19.09.2023)..